מהדורה למורה – אליפלט

נתן אלתרמן · שיר · מאבק וזיכרון · גרסת רגיל

במהדורה זו: מפתח תשובות לכל התרגילים, הצעות לתשובות פתוחות ומחוון קצר. בדפי התלמיד: שם/כיתה/תאריך, חלק א׳ (הבנה), חלק ב׳, חלק ג׳ (כתיבה) וכרטיס יציאה לגזירה.

תשובות – חלק א׳ – הבנה

תרגיל 1: 1–**א** (חסר מזל) · 2–**א** (את מה שאזל שם) · 3–**א** (פזמון חוזר) · 4–**א** (צחקו עליו) · 5–**ב** (חייך)

תרגיל 2: 1–**נכון** · 2–**לא נכון** (השכנים – לועגים) · 3–**נכון**

תרגיל 3:

1. כילד חסר מזל, "ביש גדא", מגושם, שתמיד נשאר מבולבל ומחייך.
2. בעמדה הקדמית אזלה התחמושת, והיה צריך להביא אליה עוד.
3. המלאך גבריאל; הוא אמר לו לא לפחד ושבשמיים גאים בו.

תשובות – חלק ב׳ – מושגים וכלים ספרותיים

תרגיל 4: 1–**ב** · 2–**ד** · 3–**ג** · 4–**א**

תרגיל 5: 1–**אירוניה** · 2–**חריזה**

תשובות – חלק ג׳ – חשיבה וכתיבה

תרגיל 6: אליפלט פועל מתוך תמימות ולב טהור, לא מתוך חישוב; גם גבורתו אינה ניתנת להסבר – היא פשוט קיימת.

תרגיל 7: בהתחלה צוחקים עליו; בסוף הוא גיבור שהמלאך מכבד. הדבר שנראה חולשה (תמימות) מתגלה כמקור לאומץ.

תרגיל 8: תשובה אישית: לא לשפוט לפי מראה או התנהגות חיצונית; לכל אדם יש כוחות נסתרים.

תרגיל 9: מחוון קצר: שמירה על פרטי העלילה (3), נקודת מבט עקבית (3), תיאור רגשות ומחשבות (2), לשון ופיסוק (2).

כרטיס יציאה

תשובות אישיות. תשובה מלאה: עונה על השאלה, נשענת על פרט מן היצירה, כתובה במשפטים שלמים ובסדר הגיוני.

• שאלה לדיון בכיתה: מה ההבדל בין אומץ של מי שמחשב את הסיכון לבין אומץ של מי שפועל מתוך לב תמים?

• התמקדו באומץ ובשיפוט אנשים; שיתוף על אובדן אישי הוא רשות בלבד.

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

אליפלט

נתן אלתרמן · שיר · מאבק וזיכרון

תזכורת קצרה: אליפלט היה ילד מגושם ותמים, "ביש גדא" כמו שאומרים. השכנים לגלגו עליו ואמרו שהוא חסר מזל, וכשלקחו ממנו צעצוע הוא רק חייך בלי להבין למה. כשגדל, בליל קרב, נשמע שבעמדה הקדמית אזלה התחמושת ואין מי שיביא אותה. אליפלט התנדב, וכיוון שלא היה בו פחד או חשבון, זחל ישר אל המקום המסוכן והביא את מה שהיה חסר. בשובו, פצוע, נפל וחייך שוב, בלי לדעת למה. בלילה, כך מספר השיר, ירד המלאך גבריאל אל מראשותיו, אמר לו שלא יפחד ושבשמיים גאים בו. הפזמון החוזר אומר שלסיפורו של אליפלט אין "למה" ו"איך" – רק מנגינה שנשארת.

חלק א׳ – הבנה

1 הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה פירוש "ביש גדא"?
○ א. חסר מזל ○ ב. גיבור ○ ג. חכם ○ ד. מנהיג
2. מה הביא אליפלט לעמדה בקרב?
○ א. את מה שאזל שם ○ ב. מכתב ○ ג. מים בלבד ○ ד. מפה
3. איזה אמצעי מאפיין את השיר?
○ א. פזמון חוזר ○ ב. רשימת תאריכים ○ ג. כתיבה בפרוזה ○ ד. דיאלוג בין שני משוררים
4. מה עשו השכנים לאליפלט?
○ א. צחקו עליו ○ ב. נתנו לו מתנה ○ ג. שרו לו
5. מה אליפלט עשה כשלקחו ממנו צעצוע?
○ א. בכה ○ ב. חייך ○ ג. ברח

2 קראו כל צמד: דמות – תכונה. סמנו נכון או לא נכון. אם לא נכון – כתבו את התכונה הנכונה.

#	דמות – תכונה	נכון / לא נכון	תיקון (אם לא נכון)
1	אליפלט – תמים ואמיץ	נכון / לא נכון	
2	השכנים – מנחם	נכון / לא נכון	
3	המלאך גבריאל – מנחם	נכון / לא נכון	

3 ענו במשפט או שניים.

1. איך תיארו השכנים את אליפלט כשהיה ילד?

2. מה הייתה הבעיה בליל הקרב?

3. מי בא אל אליפלט בלילה ומה אמר לו?

חלק ב׳ – מושגים וכלים ספרותיים

4 התאימו כל כלי ספרותי לדוגמה שלו מן היצירה. כתבו את האות המתאימה.

#	כלי ספרותי	האות		דוגמה מן היצירה
1	מאפייני בלדה		א	השיר מתחרז וקצבי (מדוע–איך, מוזר–שר), כמו שיר זמר.
2	חזרות		ב	סיפור עלילתי בחרוזים, עם גיבור, אירוע דרמטי, פזמון חוזר ונגיעה של פלא (המלאך).
3	אירוניה		ג	מי שכינו אותו חסר מזל ומגושם הוא דווקא זה שמגלה אומץ שאחרים לא גילו.
4	חריזה		ד	"בלי מדוע ובלי כיצד" וחיוכו של אליפלט חוזרים בכל שלב בחייו.

5 השלימו את המונח המתאים מתוך מחסן המילים.

מחסן מילים: חריזה אירוניה דמות

1. _____ – פער בין מה שנאמר או מצופה לבין מה שקורה באמת
2. _____ – צלילים זהים בסופי שורות

חלק ג' – חשיבה וכתיבה

6 שאלת פרשנות

מה פירוש החזרה על "בלי מדוע ובלי כיצד"?

7 שאלת פרשנות

איך משתנה היחס לאליפלט במהלך השיר?

8 שאלת הערכה – הביעו עמדה ונמקו

השיר מבקר בעדינות את השכנים שלעגו לאליפלט. מה הוא מלמד אותנו על שיפוט אנשים?

9 משימת כתיבה

כתבו בית נוסף לשיר מנקודת המבט של אחד השכנים שלעגו לאליפלט ועכשיו הבינו מי הוא היה.

כרטיס יציאה

אליפלט · שם: _____

1. איזו דמות או איזה דובר נגעו בי, ולמה?

2. איזה אמצעי אמנותי זיהיתי ומה הוא מוסיף?

3. דבר אחד קטן שאני יכול/ה לעשות כדי לתמוך בחבר/ה.